

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET HÖGSÅSEN

Upprättad i december 1973 i samråd mellan Norra Vadsbo naturvårdsförening och länsstyrelsens naturvårdsenhet. Planen består av tre delar – en allmän del (I) en skötseldel (II) samt en del som behandlar friluftsanordningar (III). Skötselplanen gäller i 10 år och skall vid behov revideras.

I. ALLMÄN BESKRIVNING

A. Data,

Areal: 5,5 hektar

Kommun: Gullspång

Läge: Hova socken, 2,5 km öster om Gårdsjö

Syfte: Att för framtiden bevara ett, attraktivt omväxlande landskap som utflyktsområde.

B, Naturförhållanden

Området, som är högt beläget, utgöres av ett omväxlande kulturlandskap med åkrar, betesmarker och lövbackar under begynnande igenväxning. Fältskiktet är delvis förhållandevis rikt med bl a riklig förekomst av liljekonvalj. Inom området finns två äldre boningshus samt några andra delvis förfallna byggnader. Kartverket har ett utsiktstorn inom området. Reservatet, från vilket man har en vidsträckt utsikt, utgör ett välkänt utflyktsmål.

C. Kommunikationer

Området är lättillgängligt via en statsbidragsberättigad enskild väg från Gårdsjö.

II. FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

A. Allmän målsättning för mark- och vegetationsvård

Den allmänna målsättningen för reservatets skötsel skall vara att i största möjliga utsträckning bevara den nuvarande karaktären av kulturlandskap med omväxlande öppna och lövskogsbevuxna partier

B. Principer för disposition av mark och vegetation samt åtgärder av allmän karaktär.

Naturreservatet kan med tanke på en framtida skötsel uppdelas i öppen gräsmark och lövskog. Fördelningen mellan dessa framgår av detaljanvisningarna (II:C).

De öppna gräsmarkerna skall i framtiden hållas öppna genom årlig slåtter. De med träd eller buskar bevuxna odlingsrösen och stengärdesgårdarna samt lövskogarna skall skötas på ett sådant sätt att igenväxning förhindras.

Vid ingrepp i träd- och buskskikt skall i första hand barrträd borttagas, medan välformade buskar och ädla lövträd gynnas. Dessutom skall hänsyn tas till hållbyggande fåglar och annat vilt genom att kvarlämna ihåliga träd, fruktbärande träd och buskar samt i mindre känsliga lägen även skyddande buskage.

Nedfallna träd och grenar skall bortstädas (markstädning). Avfall från slåtter, markstädning, avverkning och röjning skall ihopsamlas och brännas eller avlägsnas på annat sätt.

C. Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Naturreservatet har indelats i olika skötselområden, vilka framgår av bifogade karta.

Varje skötselområde har kortfattat beskrivits, varefter målet för skötseln samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär avgivits. Skötseln skall ske i enlighet med de allmänna anvisningarna (IIB) i tillämpliga delar samt med hänsyn till respektive skötselområdes speciella förutsättningar och karaktär.

Beträffande sociala anordningar hänvisa till del III.'

Skötselområde 1

Beskrivning

Tidigare brukad mark på flack kulle. De öppna gräsmarkerna, omges delvis av stengärdesgårdar med buskridåer.

Mål

Öppen gräsmark med enstaka buskage på eller i anslutning till stengärdesgårdarna.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Frihuggning av enstaka buskage utmed stengärdesgårdarna samt bortröjning av sly.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 2

Beskrivning

Svag sluttning med sluten skog, som domineras av björk. I trädsiktet ingår även bl.a. oxel och rönn, och i det glesa busksiktet ingår bl. a. hassel.

Mål

Sluten lövskog med främst björk samt ett glest busksikt av hassel m m.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Bortröjning av sly

Underhållsåtgärd: Bortröjning av uppkommande sly vid behov.

Skötselområde 3

Beskrivning

Höjdparti med delvis kalt berg, på vilket kartverket uppfört ett utsiktstorn. De högre delarna är bevuxna med mycket gles tallskog, medan övriga delar domineras av en ganska sluten skog med huvudsaken asp och björk med inslag av bl. a. oxel och rönn i trädsiktet. I det glesa busksiktet ingår bl. a. hassel och en. I området finns fläckvis rikligt med liljekonvalj.

Mål

Mycket gles tallskog i de högre delarna, för övrigt ganska sluten lövskog med björk och ädla lövträd och ett glest busksikt av hassel och en. Sektorn mot väster hålles öppen, dels som skidbacke dels för utsikten.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Bortröjning av sly. Utglesning i trädsiktet varvid i första hand asp avverkas.

Underhållsåtgärd: Bortröjning av uppkommande sly vid behov.

Skötselområde 4

Beskrivning

Svagt sluttande, öppen gräsmark under igenväxning.

Västra delen är en starkare sluttning och längst i väster finns ett mossparti.

Mål

Öppen gräsmark, användbar för skidåkning.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Bortröjning av sly. Borttagande av sly. Borttagande av sten och utjämning av markskikt.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 5

Beskrivning

Flack, tidigare nästan öppen mark under igenväxning, I området finns det enstaka solitära större träd av bl a ek och lind. Utmed en körväg genom området finns en allé med huvudsakligen lönn. I området finns ett antal byggnader (se III:B)

Mål

I huvudsak öppen gräsmark med enstaka solitära lövträd samt allé utmed körvägen.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Bortröjning av sly.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 6

Beskrivning

Flack, tidigare brukad mark med odlingsrösen. Området är nu bevuxet med en relativt sluten ungskog med bl. a. oxel, lind, lönn, ask, asp och gran. I buskskiktet ingår bl a en.

Mål

Öppen gräsmark med grupper av huvudsakligen lind, rönn och en på odlingsrösen.

Åtgärd

Engångsåtgärd: Bortröjning av sly samt avverkning, varvid grupper av i första hand lind, rönn och en sparas på odlingsrösen.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 7

Beskrivning.

Flackt område med spridda odlingsrösen. Området är igenvuxet med främst asp björk, sälg, gran, rönn och lind, I buskskiktet ingår bl a en och hassel

Mål

Mosaik av ganska slutna lövskogspartier och nästan öppna, gräsmarksytor med enstaka lövgrupper, huvudsaken koncentrerade till odlingsrösen

Åtgärd

Engångsåtgärd: i de mest slutna delarna bortröjning av sly samt utglesning i trädskiktet. varvid i första hand ädla lövträd och hassel sparas. I övriga delar bortröjning av sly samt avverkning, varvid grupper av i första hand lind, rönn och en sparas på odlingsrösen.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter i de öppna delarna samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 8Beskrivning

Flackt område med tidigare brukad mark. som kantas av en stengärdesgård med buskvegetation i öster.

Mål

Öppen gräsmark med enstaka buskage på eller i anslutning till stengärdesgården

Åtgärd

Engångsåtgärd: Frihuggning av enstaka buskage utmed stengärdesgården.

Underhållsåtgärd: Årlig slåtter samt vid behov bortröjning av uppkommande sly.

Skötselområde 9Beskrivning

Sluttning, med barrskog vid vägen.

Mål

Trädridå mellan vägen och skidbacken.

Åtgärd

Engångsåtgärd: -

Underhållsåtgärd: Vid behov gallring av trädbeståndet så att endast begränsad sikt erhålles från vägen.

III. FÖRSLAG TILL FRILUFTSANORDNINGAR

A. Allmän målsättning

I enlighet med naturreservatets syfte (se I:A) skall området bevaras som utflyktsområde.

Ett markområdes värde för rörligt friluftsliv är i hög grad beroende av hur det öppnas och inrättas för att ta emot besökarna. Därmed avses såväl information som olika typer av anordningar t ex stigsystem, rast och parkeringsplatser sanitära anordningar och raststugor. Vid lokalisering och anläggande av friluftsanordningar är det väsentligt att hänsyn tas till rådande naturförhållanden, så att attraktiva partier blir tillgängliga samtidigt som andra mer känsliga partier undviks.

Reservatet har i och för sig ett betydande egenvärde, men skall med hänsyn till sin ringa omfattning ändå i första hand ses som en utgångspunkt för det rörliga friluftslivet i omgivningarna. Avtal med angränsande markägare (kronan) skall finnas, så att omgivningarna kan utnyttjas av allmänheten i större omfattning och strövstigar etc hållas i godtagbart skick.

Friluftsanläggningarna bör ges högsta prioritet.

B. Disposition av byggnaderna.

Befintliga byggnader skall utnyttjas och skötas på ett sådant sätt att de ej motverkar syftet med reservatet (se I.A). Befintliga byggnader skall i största möjliga utsträckning kunna utnyttjas av allmänheten i samband med friluftsliv i området.

Erforderliga byggnader restaureras och ombyggs för andra ändamål enligt detaljanvisningarna nedan, medan övriga byggnader skall rivras. Rivningsrester ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt. Kvarvarande ej utnyttjade husgrunder borttages, uppstädas och utjämnas. Vid ombyggnad skall byggnadernas ursprungliga exteriör i största möjliga utsträckning bevaras. Regelbunden tillsyn av byggnaderna bör ske och vid behov skall byggnaderna underhållas. Eventuellt nytillkommande byggnader bör lokaliseras till befintlig bebyggelsegrupp samt placeras och utformas på ett sådant sätt att de smälter in i områdets miljö.

Byggnaderna, med numrering enligt bifogade karta. åtgärdas och disponeras på följande sätt.

1. Utsiktstornet rivs efter hörande av Kartverket och ersätts av ett nytt, mera stabilt torn.
2. Ladugården rivs.
3. Det västra boningshuset rustas upp och utnyttjas som raststuga och samlingslokal.
4. Bryggghuset rustas upp och bastu, dusch- och omklädningsrum inreds.
5. Den äldre delen av den gamla handelsboden rustas upp. Byggnaden används som museum. Den tillbyggda delen borttages.

6. Det östra boningshuset rustas upp nödtorftigt under en övergångsperiod. Byggnaden kan för korta perioder uthyras för olika typer av verksamhet, dock under förutsättning att reservatets syfte (se I:A) ej motverkas. Om huset skall kvarstå, utreds under övergångsperioden.

C Information och friluftsanordningar.

Informationsskylt enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar skall uppsättas vid parkeringsplatsen. Skylten skall ge information om naturreservatets omfattning samt anläggningar, sevärdheter m.m. i reservatet med omgivningar. Skyltningen skall underhållas vid behov.

Gränsmarkering av naturreservatet skall utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar och skall underhållas vid behov.

Vägvisning och ledmarkeringar skall anordnas där sådana erfordras samt utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Vägvisning och ledmarkeringar skall underhållas vid behov.

Spårcentral skall anläggas enligt bilagd karta samt underhållas vid behov.

Parkeringsplats skall anläggas enligt bilagd karta samt underhållas vid behov.

Lekplats skall anordnas enligt bilagd karta samt underhållas vid behov.

Bollplan skall anordnas enligt bilagd karta samt underhållas vid behov.

Eldstäder skall anläggas enligt bilagd karta samt underhållas vid behov. Torr ved skall tillhandahållas genom förvaltarens försorg.

Sopkärl och toalett skall placeras enligt bilagd karta samt underhållas vid behov. Sopor och latrin skall omhändertas av kommunen.

Beträffande utsiktstorn, förråd, museum, bastu, duschrum, omklädningsrum och uthyrningshus hänvisas till föregående avsnitt (III:B).

ORDFÖRKLARINGAR

Föreliggande förteckning över vissa i skötselplanen förekommande ord avser att för det första förklara mindre vanliga ord och för det andra definiera vissa skötselbegrepp.

Avverkning: I planen avses härmed borttagande av samtliga träd.

Buskskikt: Term, som används vid vegetationsbeskrivning och avser buskar samt lågvuxna, unga träd.

Exteriör: Yttersida av byggnad.

Frihuggning: Borttagande av busk- och trädskikt med undantag för en del buskar och/eller träd, som därigenom framhävs i landskapet.

Fruktbärande: I planen avses härmed växter med bär, nötter m m t ex rönn, oxel, hassel, vildapel och en.

Fältskikt: Term, som används vid vegetationsbeskrivning och avser örter, ris och gräs.

Kulturlandskap: Av människor och dess husdjur genom åkerbruk, slätter, betning etc. påverkat landskap.

Markstädning: I planen avses härmed bortstädning av på marken nedfallna träd och grenar.

Mosaik: I planen avses härmed blandlandskap med växling mellan små öppna och slutna ytor.

Odlingsrös: Stenhög, som uppkommit genom ihopsamlande av sten i samband med stenröjning av åker m m.

Röjning: Borttagande av unga träd, buskar och sly utan ekonomiskt utbyte.

Sly: I planen avses härmed ur naturvårdssynpunkt inte önskvärda småplantor och rotskott av träd och buskar.

Slätter: I planen avses härmed slagning av gräs och eventuellt sly i de öppna delarna med lie, slättermaskin, slaghack o dyl.

Solitärträd: Enstaka träd i öppet läge med vanligen vid, välformad krona.

Spårcentral: Utgångspunkt för flera vandringsleder, skidspår m m.

Successiv: Efterhand.

Trädsikt: Term som används vid vegetationsbeskrivning och avser träden.

Vegetation: Växtlighet.

Ädla lövträd: Sammanfattande benämning för bl a ek, lind, ask, lönn och alm.